

Πρόληψη και αποκατάσταση ζημιάς σε ελαιόδεντρα από τα χιόνια

Γιώργος Κουμπούρης, Γιώργος Ψαρράς, Κυριακή Βαρίκου, Αργυρώ Καλαϊτζάκη
Ινστιτούτο Ελιάς, Υποτροπικών & Αμπέλου Χανίων, Ελληνικός Γεωργικός Οργανισμός «ΔΗΜΗΤΡΑ».
E-mail: koubouris@nagref-cha.gr Ιστοσελίδα: www.nagref-cha.gr

Για κάθε φυτικό είδος υπάρχει ένα πλαίσιο θερμοκρασιών μέσα στο οποίο αυτό επιβιώνει και ένα στενότερο εύρος θερμοκρασιών μέσα στο οποίο αυτό βλαστάνει και καρποφορεί καλύτερα (Σφακιωτάκης, 1993). Κατά τη διάρκεια του χειμώνα περισσότερη σημασία δίνεται στον προσδιορισμό των χαμηλών θερμοκρασιών που μπορεί να ζημιώσουν τα φυτά με συμβάντα παγετού δηλαδή με θερμοκρασίες κάτω από το μηδέν. Επιπλέον, τα δέντρα μπορεί να πάθουν σοβαρή ζημιά από το βάρος του χιονιού που συσσωρεύεται πάνω στα κλαδιά και τα σπάει. Το αποτέλεσμα είναι η καταστροφή του σκελετού και ειδικά των κλαδιών με πλάγια ανάπτυξη που είναι και τα πιο παραγωγικά και επιθυμητά ενώ τα όρθια κλαδιά συνήθως αντέχουν περισσότερο επειδή δεν φορτώνονται με χιόνι.

Τόσο η νέκρωση της βλάστησης λόγω παγώματος όσο και το σπάσιμο από το βάρος του χιονιού οδηγούν σε σημαντική μείωση της παραγωγής ελαιόκαρπου τα επόμενα χρόνια. Επίσης, οδηγούν σε πρόσθετη οικονομική επιβάρυνση του παραγωγού σε εργατικά και αγροτικά εφόδια για διορθωτικό κλάδεμα, διαχείριση των σπασμένων κλαδιών, τροποποίηση λίπανσης και φυτοπροστασίας. Σε αυτό το άρθρο παρουσιάζονται πρακτικές συμβουλές για πρόληψη αλλά και αποκατάσταση της ζημιάς από φαινόμενα όπως η πρόσφατη έντονη χιονόπτωση που έπληξε τις περισσότερες ελαιοκομικές περιοχές της χώρας.

ΠΡΟΛΗΨΗ

- Ο φθινοπωρινός ψεκασμός με χαλκό σκληραγωγεί τη βλάστηση.
- Η μείωση των φθινοπωρινών αζωτούχων λιπάνσεων συντελεί στο να μην έχουμε νέα τρυφερή βλάστηση μέσα στο χειμώνα.
- Η συγκομιδή του καρπού να γίνεται το αργότερο έως τέλη Δεκεμβρίου και για τις περιπτώσεις που η συγκομιδή γίνεται από τα δίχτυα, η συγκομιδή να γίνει πριν την αναμενόμενη κακοκαιρία.
- Χαμήλωμα το δένδρων (4-6 μέτρα ύψος) με κατάλληλο κλάδεμα ανάλογα με την ποικιλία ώστε να μειωθεί ο κίνδυνος σπασίματος κλαδιών από δυνατούς ανέμους και χιόνια.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΖΗΜΙΑΣ

Διαχείριση σπασμένων κλάδων / κλάδεμα: Άμεσα όταν δουν κλαδιά σπασμένα λόγω τους βάρους του χιονιού και των δυνατών ανέμων να λειάνουν τις τομές που έχουν δημιουργηθεί, χρησιμοποιώντας αλυσοπρίονο (Εικόνα Α). Έτσι θα σταματήσουν το σάπισμα του δέντρου. Επίσης είναι αναγκαίο στη συνέχεια να καλυφθεί με ειδική αλοιφή η πληγή που έχει προκληθεί από το σπάσιμο για να μειωθεί ο κίνδυνος προσβολής του ξύλου από ασθένειες και σαπίσματος (Εικόνα Β). Στη συνέχεια προτείνεται ψεκασμός των δέντρων με χαλκό και άσπρισμα μεγάλων κλαδιών που είναι εκτεθειμένα στον ήλιο.

Εκτός από τα σπασίματα κλαδιών που είναι οι άμεσες ζημιές, οι ζημιές που θα φανούν αργότερα είναι ξηράνσεις κλαδιών από πάγωμα που θα μειώσουν την παραγωγικότητα των δέντρων τα επόμενα χρόνια. Την άνοιξη που θα ξεκινήσει η νέα βλάστηση και θα φανεί ποια κλαδιά είναι ζημιωμένα να γίνει κλαδοκάθαρος με αφαίρεση ξερών κλαδιών με τομή στο υγιές ξύλο. Στη συνέχεια προτείνεται ψεκασμός των δέντρων με χαλκό.

Μέσα συγκομιδής / ποιότητα καρπού και ελαιολάδου: Τα δίχτυα ελαιοσυλλογής όντως ζημιώνονται από την πτώση σπασμένων κλαδιών αλλά δεν προτείνουμε το μάζεμα τους κάθε φορά που αναμένεται κακοκαιρία γιατί αυτό είναι ασύμφορο. Η ποιότητα του ελαιολάδου επηρεάζεται αρνητικά από τα χιόνια γιατί ο καρπός παγώνει και σαπίζει. Αυτό που προτείνουμε είναι η άμεση συγκομιδή του καρπού και η εξαγωγή του ελαιολάδου.

Λίπανση: Σε περίπτωση που η αφαίρεση των σπασμένων κλάδων αντιστοιχεί σε ένα βαρύ κλάδεμα, τότε το πρόγραμμα λίπανσης που αφορά στη συντήρηση των ελαιοδέντρων, τροποποιείται ώστε να δοθεί έμφαση στην λίπανση με άζωτο, περιορίζοντας τη χρήση καλίου μέχρι τα δένδρα να επανέλθουν σε κανονική παραγωγή. Επισημαίνεται ότι υπάρχουσες ελλείψεις θρεπτικών στοιχείων που έχουν ήδη διαγνωσθεί από αναλύσεις εδάφους και φύλλων θα πρέπει να αντιμετωπιστούν άσχετα με το μέγεθος της ζημιάς από τα χιόνια.

Φυτοπροστασία: Τα κομμένα κλαδιά θα πρέπει μέχρι τα τέλη Μάρτη να έχουν απομακρυνθεί από τον ελαιώνα ή να θρυμματιστούν. Η νέα βλάστηση πρέπει να προστατευτεί από τις προσβολές από διάφορους εχθρούς και ασθένειες όπως μαργαρόνια (*Margaronia unionalis*, Εικόνα Γ), πυρηνοτρήτης (*Prays oleae*), ακάρεα της οικ. Eriophyidae, κηκιδόμυγα των βλαστών της ελιάς (*Resseliella oleisuga*) μέχρι να μπορέσει να ολοκληρωθεί η διαμόρφωση της κόμης τους, με την καθοδήγηση τοπικού γεωπόνου που θα κρίνει πότε είναι απαραίτητη η επέμβαση και ποια μέσα φυτοπροστασίας και ατομικής προστασίας θα χρησιμοποιηθούν.

Βιβλιογραφία Σφακιωτάκης, Ε. 1993. Γενική δενδροκομία. Εκδόσεις Τυρο Μαν. Θεσ/νίκη.

